

2010 - 2011

Programare Orientata spre Obiecte (*Object-Oriented Programming*)

a.k.a. Programare Obiect-Orientata

Titular curs: Eduard-Cristian Popovici

Suport curs: <http://electronica08.curs.ncit.pub.ro/course/view.php?id=113>

Suport curs vechi: <http://discipline.elcom.pub.ro/POO-Java/> si

<http://electronica07.curs.ncit.pub.ro/course/view.php?id=132>

Continut POO in Java

1. Introducere in abordarea orientata spre obiecte (OO)

1.1. Obiectul cursului si relatia cu alte cursuri

1.2. Evolutia catre abordarea OO

1.3. Caracteristicile si principiile abordarii OO

1.4. Scurta recapitulare a programarii procedurale/structurate
(introducere in limbajul Java)

2. Orientarea spre obiecte in limbajul Java

2.1. Obiecte si clase. Metode (operatii) si campuri (attribute)

2.2. Particularitati Java. Clase de biblioteca Java (de uz general)

2.3. Clase si relatii intre clase. Asociere, delegare, agregare, compunere

2.4. Generalizare, specializare si mostenire

2.5. Clase abstracte si interfete Java

2.6. Polimorfismul metodelor

2.7. Clase pentru interfete grafice (GUI) din biblioteca Java Swing

3. Programarea la nivel socket cu Java (pe platforma Java SE)

3.1. Clase pentru fluxuri de intrare-iesire (IO)

3.2. Introducere in Protocolul Internet (IP) si stiva de protocoale IP

3.3. Socketuri flux (TCP) Java.

3.4. Clase Java pentru programe multifilare. Servere TCP multifilare

3.5. Socketuri datagrama (UDP) Java

Obiectul cursului si relatia cu alte cursuri

- **Programarea**
  - **Masinile programabile** (suportul programarii) – curs **CID** si **AMP** (sem II)
  - **Programele** de calcul (tinta programarii) – curs **PC** si **SDA** (anul 1)
  - Programarea ca **rezolvare de probleme** – curs **Inginerie Software (?)**
- **Orientarea spre Obiecte (OO)**
  - **Evolutia catre OO**
    - Masina programabila si **codul masina** – curs **CID** si **AMP**
    - Limbajele de **asamblare** – curs **AMP**
    - Limbajele de **nivel inalt** (pre-OO) – curs **PC** si **SDA**
    - Tipurile de date abstracte (**ADT**) – curs **SDA**
  - **Orientarea spre modelarea realitatii**, entitati bazate pe **responsabilitati** (roluri), **incapsulare duala**, **interfete** (specificare), componente **black-box**, **servicii**, etc.

1. Introducere in abordarea orientata spre obiecte (OO)

1.2. Evolutia catre abordarea OO

1.2. Evolutia catre abordarea OO

Evolutia catre abordarea Orientata spre Obiecte (OO)

▪ Evolutia catre OO

- Masina programabila si **codul masina** – curs **CID** si **AMP**
- Limbajele de **asamblare** – curs **AMP**
- Limbajele de **nivel inalt** (pre-OO) – curs **PC** si **SDA**
  - Modelare si **abstractizare** (I)
  - **Incapsulare**, modularizare si **ascunderea detaliilor**
  - Programare **structurata**
  - Programare **procedurala**
- Tipurile de date abstracte (**ADT**) – curs **SDA**
  - Incapsularea **duala**
  - Modelare si **abstractizare** (I)

1.2. Evolutia catre abordarea OO

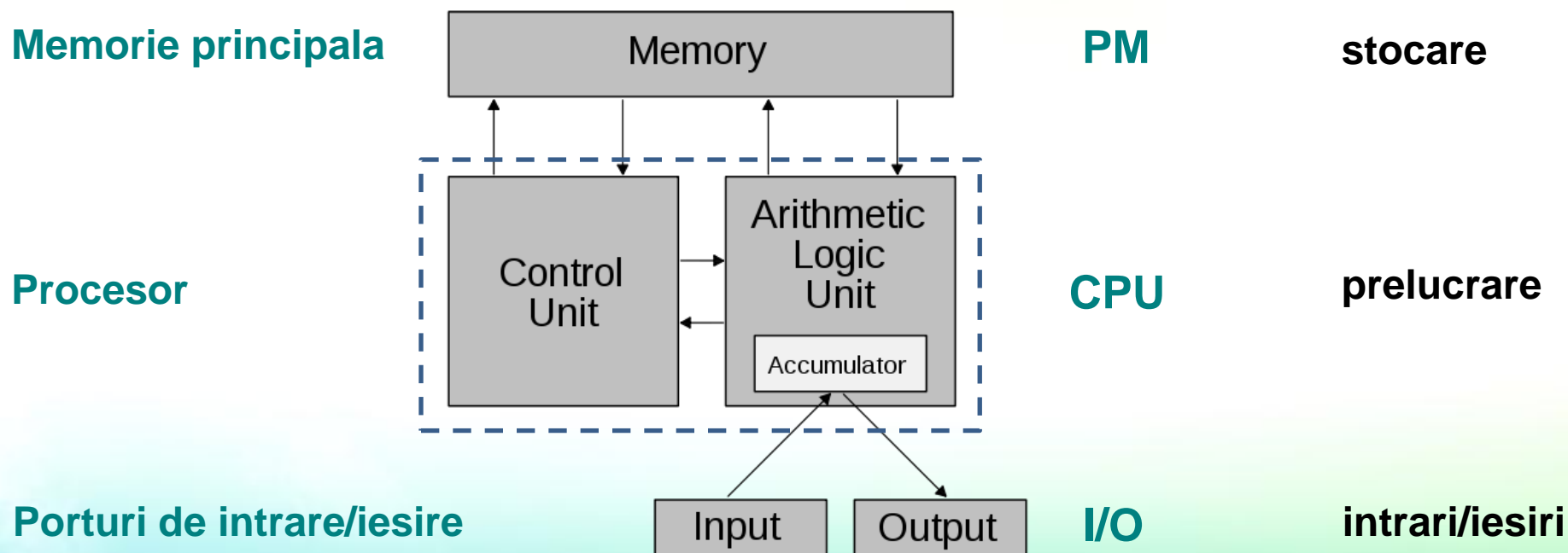
Orientarea spre Obiecte (OO)

- **Evolutia catre OO**
  - Masina programabila si **codul masina**
    - curs **CID** si **AMP** (sem II)

Masina programabila si codul masina

Arhitectura masinilor de calcul

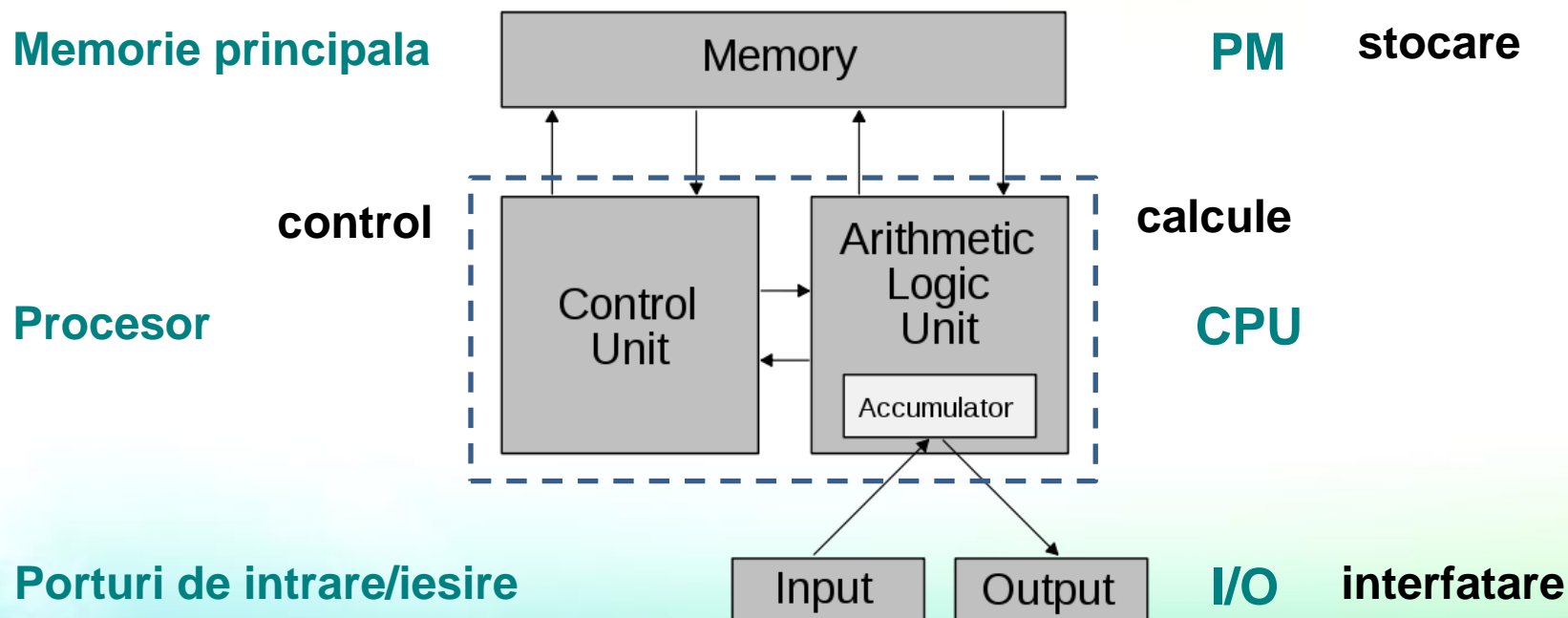
- deriva din cea creata de matematicianul **von Neumann** (1903 – 1957)
- este un **model de proiectare** pentru
  - **masini de calcul digital** cu **programe stocate in memorie**

Masina programabila si codul masina

Arhitectura masinilor de calcul cuprinde

- procesor – **CPU** (*central processing unit*)
  - care interpreteaza/executa **instructiuni** in cod binar (**cod masina**)
- **memorie** principala – **PM** (*primary memory*) sau **MM** (*main memory*)
  - structura de stocare separata atat pentru **instructiuni** cat si pentru **date**

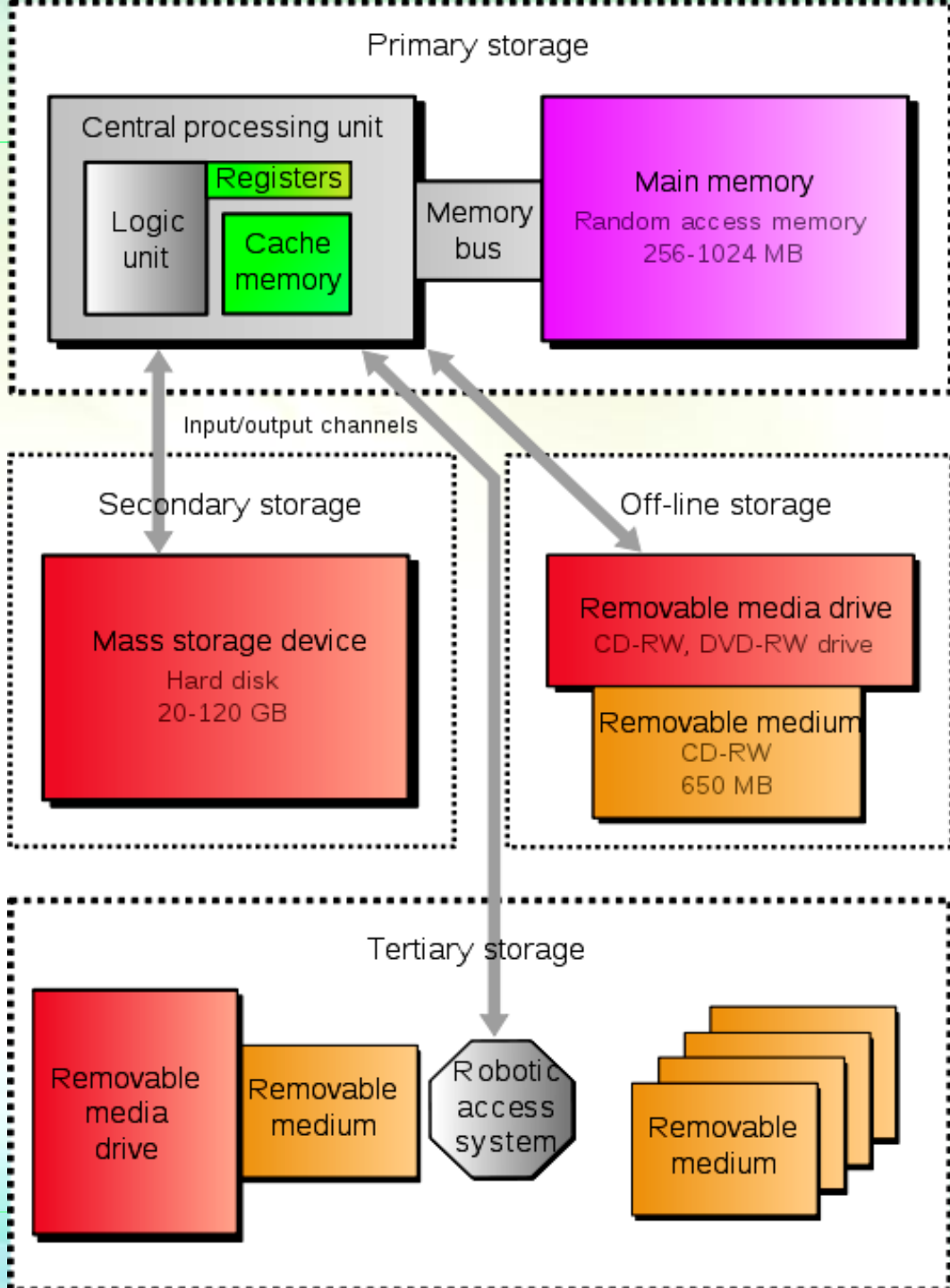

Masina programabila si codul masina

Niveluri de memorie

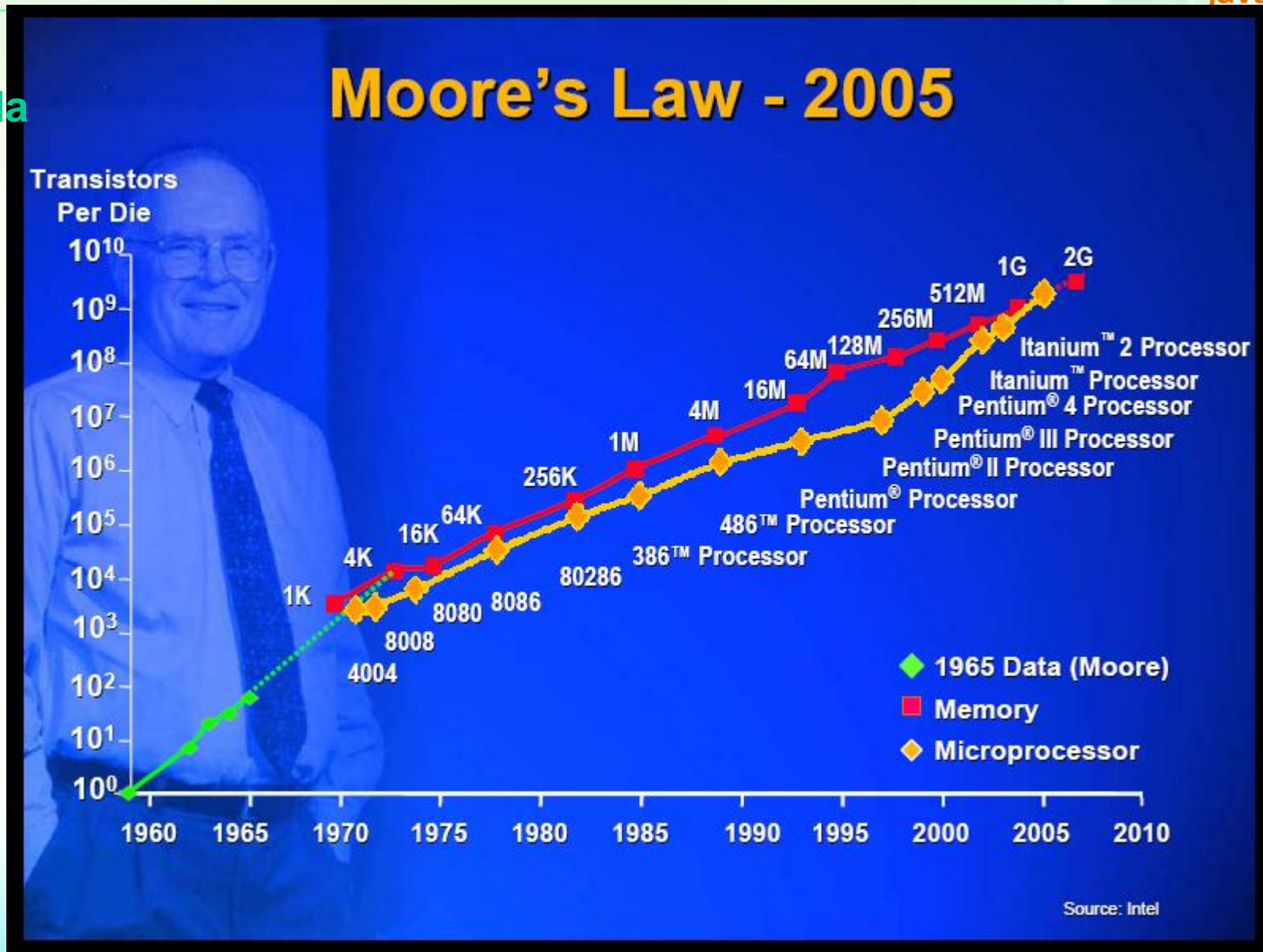
- registre interne ale CPU
- cache intern al CPU (mai nou)
- memorie principala (ROM + RAM)
- memorie secundara conectata prin porturi I/O (harddisk, etc.)

1.2. Evolutia catre abordarea OO

Masina programabila si codul masina

Performante ale CPU si ale memoriei principale (situatia in 2005, conform legii lui Moore)

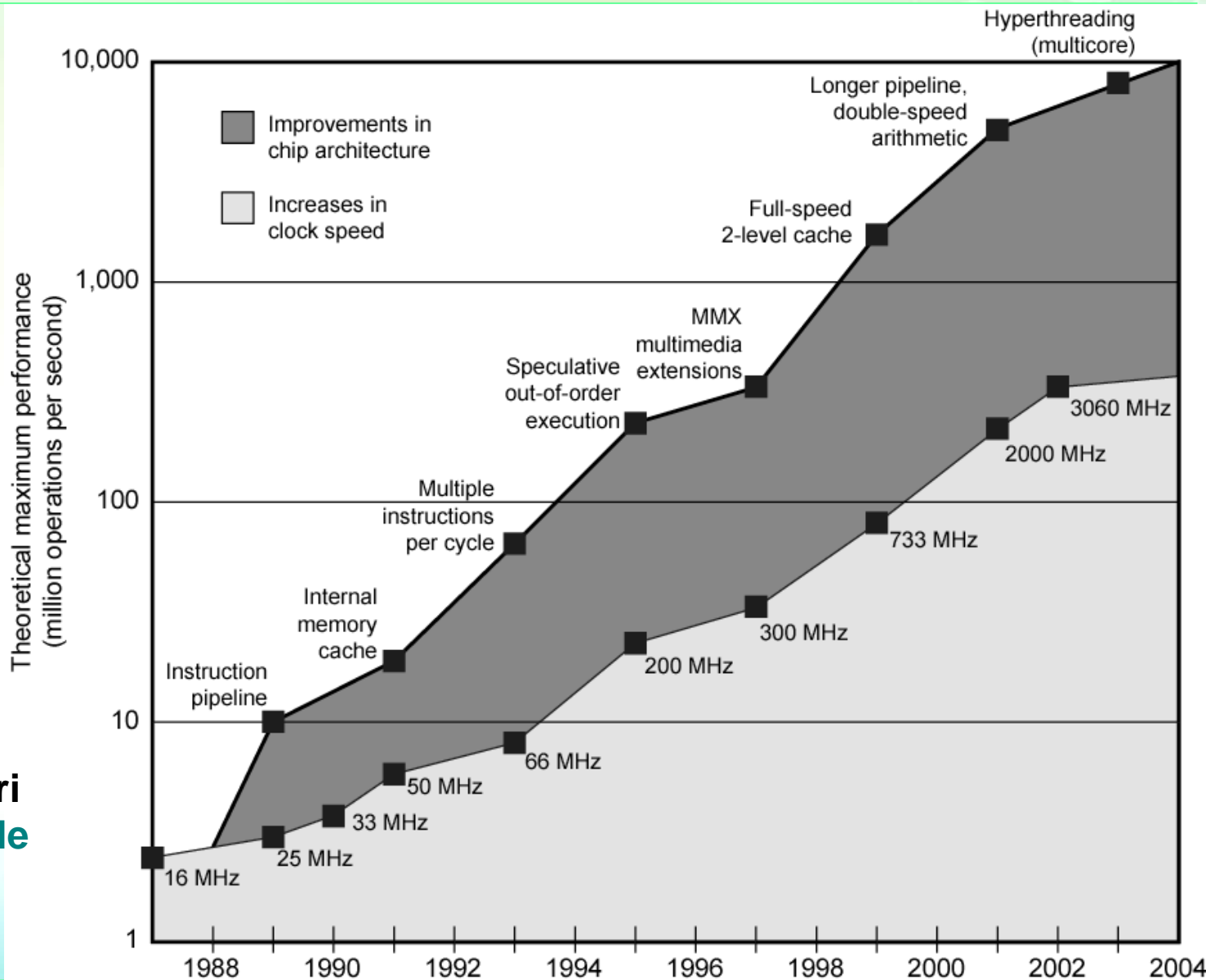

1.2. Evolutia catre abordarea OO

Masina programabila si codul masina

Sursele sporirii performantei CPU

- viteza ceasului (ajunsa la saturatie din motive "termice")
- imbunatatiri arhitecturale

Masina programabila si codul masina

Programele de calcul

- sunt **specificatii** ale **comportamentelor viitoare** ale unui **calculator**
  - descriu **raspunsurile** la **cereri/evenimente** venite **din exterior/de la utilizator**
  - sub forma de **instructiuni** intr-un “**limbaj**” pe care il poate intelege calculatorul
    - **cod masina**
      - direct **executabil** de catre **masina programabila** sau
      - **cod de octeti** interpretabil de catre un program **interpretor**
  - obtinute eventual prin **conversie**
    - din instructiuni scrise intr-un **limbaj** pe care il poate intelege mai bine **programatorul** (limbaj de programare)

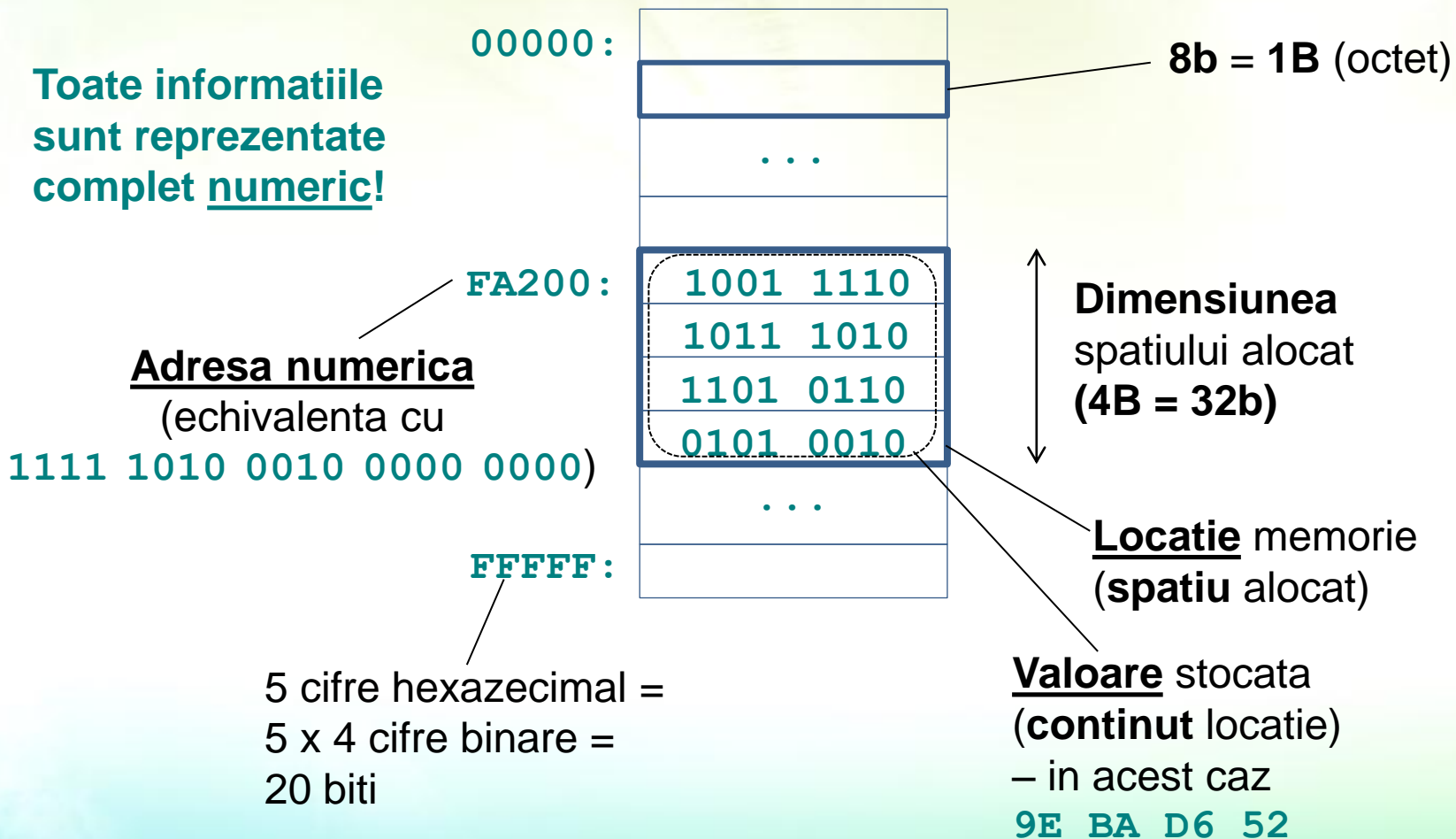
Masina programabila si codul masina

Codul (limbajul) masina

- este folosit in **masinile** de calcul **programabile** pentru a
  - **specifica pasii** (instructiuni, actiuni) realizati de masina de calcul
- este initial **stocat** in **memorie** (PM)
- este apoi **incarcata** (*fetch*), **decodata** si **executata** in **unitatea de control** a procesorului (**CPU**), care este un fel de “**creier**” al intregii masini programabile
  - **CPU** in acest caz este “**capul**” masinii programabile
- are **format numeric** digital (**binar**), in general **multiplu** de **8 biti** (**octeti** = *Bytes*) care face parte din **specificatiile tehnice ale procesorului**
  - **distinct** pentru fiecare **procesor** si
  - **distinct** pentru fiecare **familie de procesoare**

Masina programabila si codul masina

Modul de reprezentare a informatiilor digitale (binare) in masinile programabile

Masina programabila si codul masina

Codul (limbajul) masina este in general format din **actiuni** cum ar fi

- **copierea** din **memorie** (PM) in **registru** intern
  - = **citire** din PM
- **copierea** din **registru** intern in **memorie** (PM)
  - = **scriere** in PM
- **salturi conditionate la eticheta**
  - cod distinct pentru fiecare conditie
- **iteratii la eticheta**
  - salturi la eticheta cu incrementarea / decrementarea unui contor
- **operatii aritmetice** sau **logice**
  - realizate de unitatea aritmetica/logica (**ALU**)
asupra valorilor din **registre** interne si/sau **memorie** (PM)

Orientarea spre Obiecte (OO)

- Evolutia catre OO
  - Limbajele de **asamblare**
    - curs **CID** si **AMP** (sem II)

Limbajele de asamblare

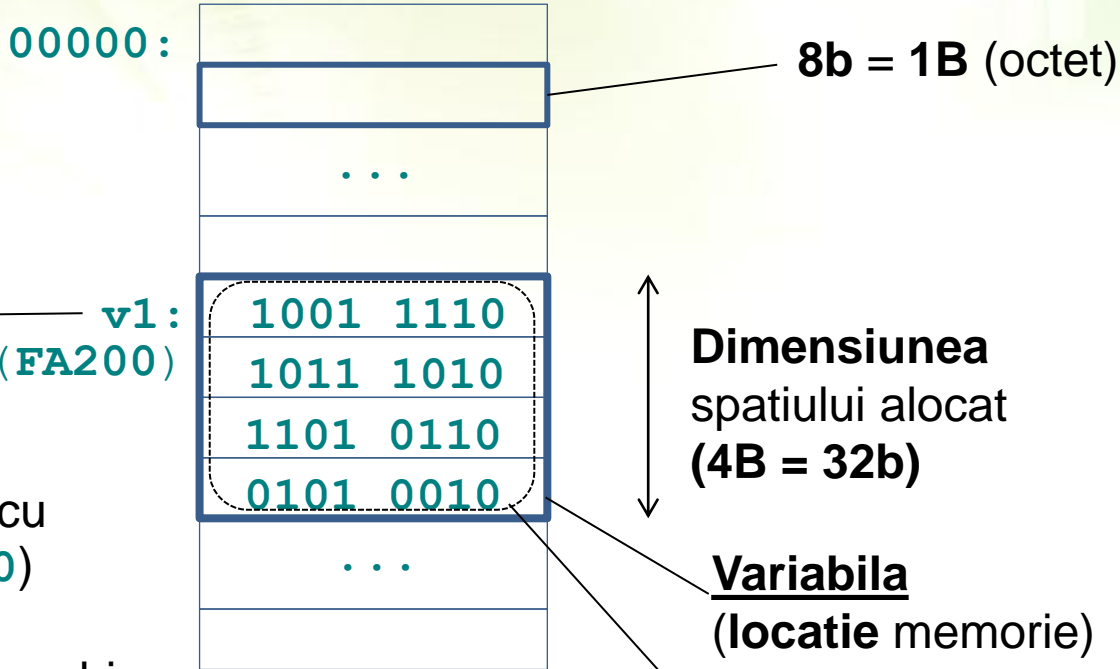
Limbajul de asamblare

- este folosit de **programatorii** masinilor de calcul pentru a
  - **specifica pasii** (instructiunile) realizati de masina de calcul
- are **format alfa-numeric, fiecare instructiune** in limbaj de **asamblare**
  - fiind **echivalenta "unu-la-unu"** cu o instructiune **cod masina** binar asociata unui procesor (CPU)
- ofera
  - modalitati de **structurare slaba** a programelor, bazate pe **etichete**
    - salturi (ne)conditionate catre **instructiuni etichetate**
    - bucle (salturi catre **instructiuni etichetate** cu actualizarea unui contor)
  - operatii aritmetice/logice la nivel de **registre interne / locatii memorie**

Limbajele de asamblare

Modul de reprezentare a informatiilor digitale (binare) la nivel de asamblare

O parte dintre informatii capata nume / mnemonici (abstracte pt. masina)

Nume variabila

Adresa numerica

corespunzatoare (echivalenta cu 1111 1010 0010 0000 0000)

Accesibila, de exemplu, prin perechi de registre din procesor (I8086):

Reg. DS	1111 1010 0000 0000	0000 +	FA000+
Reg. SI	0000 0010 0000 0000		0200

Valoare stocata (continut variabila)
9E BA D6 52
(in zecimal: 2663044690)

1.2. Evolutia catre abordarea OO

Limbajele de asamblare

Limbajul de asamblare este in general format din **actiuni** cum ar fi

- **copierea** din **memorie** (PM) in **registru** intern = **citire** din PM

instr1: **MOV** AX, pi ; **copierea** variabilei *pi* in registrul **AX**

- **copierea** din **registru** intern in **memorie** (PM) = **scriere** in PM

MOV suma, AX ; **copierea** registrului **AX** in variabila **suma**

- **operatii** realizate de unitatea aritmetica/logica (**ALU**) asupra valorilor din registre interne si/sau memorie (PM)

ADD suma, CX ; **adunarea** la variabila **suma** a registrului **AX**

- **salturi conditionate** (cod distinct pentru fiecare conditie) **la eticheta**

JNC instr1 ; **salt conditionat** de **CF==0** la eticheta **instr1**

- **iteratii la eticheta** (salturi la eticheta cu decrementarea unui contor)

LOOP instr1 ; **salt** cu decrementare contor **CX** la **instr1**

Limbajele de asamblare

Programul in limbaj de asamblare

- este mai intai **editat**
  - in **fisiere sursa** (ex. `equation.asm`)
- este apoi **convertit** (**asamblat**) in **cod masina** al **CPU** pe care va fi executat
  - si eventual “legat” cu alte coduri masina (biblioteci, alte surse, etc.)
  - rezultand in final **fisiere executabile** (de ex. `equation.exe`)
- si este in final **executat de catre CPU** prin intermediul ajutorul sistemului de executie/operare
  - devenind **proces in executie**

Orientarea spre Obiecte (OO)

- **Evolutia catre OO**
  - Limbajele de **nivel inalt** (pre-OO)
    - curs **PC** si **SDA** (anul 1)

Limbajele de nivel inalt (pre-OO)

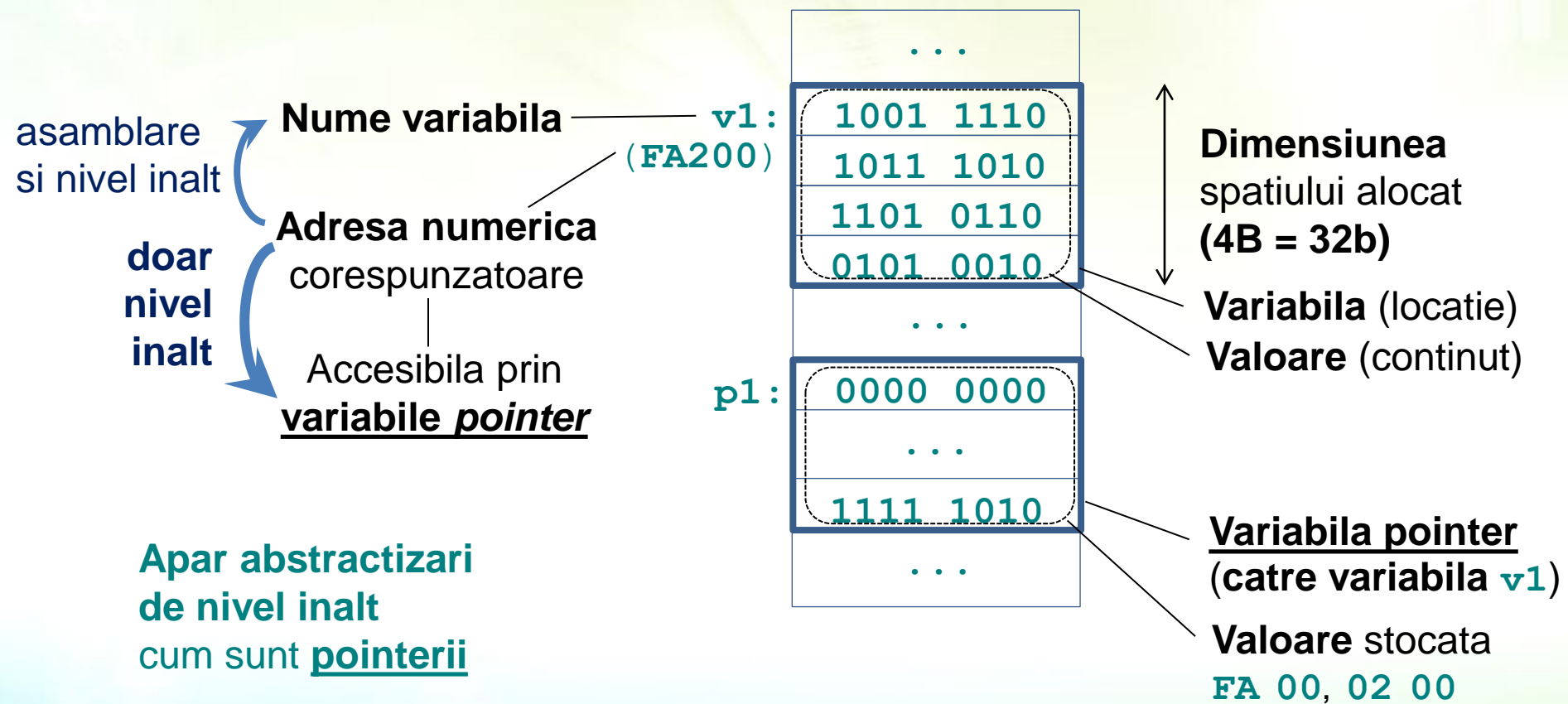
Limbajul de nivel inalt

- este folosit de **programatorii** masinilor de calcul pentru a
  - **specifica pasii** (instructiunile) realizati de masina de calcul
- are **format alfa-numeric**, iar **fiecare instructiune la nivel inalt**
  - este in general **echivalenta cu o secventa** de instructiuni in limbaj de **asamblare** (sau de **cod masina** binar) al unui procesor (CPU)
- ofera o **abstractizare** puternica a **detailiilor** masinii programabile
  - spre deosebire de **limbajele de asamblare** (de nivel redus)
    - care folosesc **echivalente directe** ale **codurilor masina**
- ceea ce le face mai **usor de folosit**
- si mai **portabile** pe **diverse masini programabile**

1.2. Evolutia catre abordarea OO

Limbajele de nivel inalt (pre-OO)

Modul de reprezentare a informatiilor digitale (binare) la nivel inalt

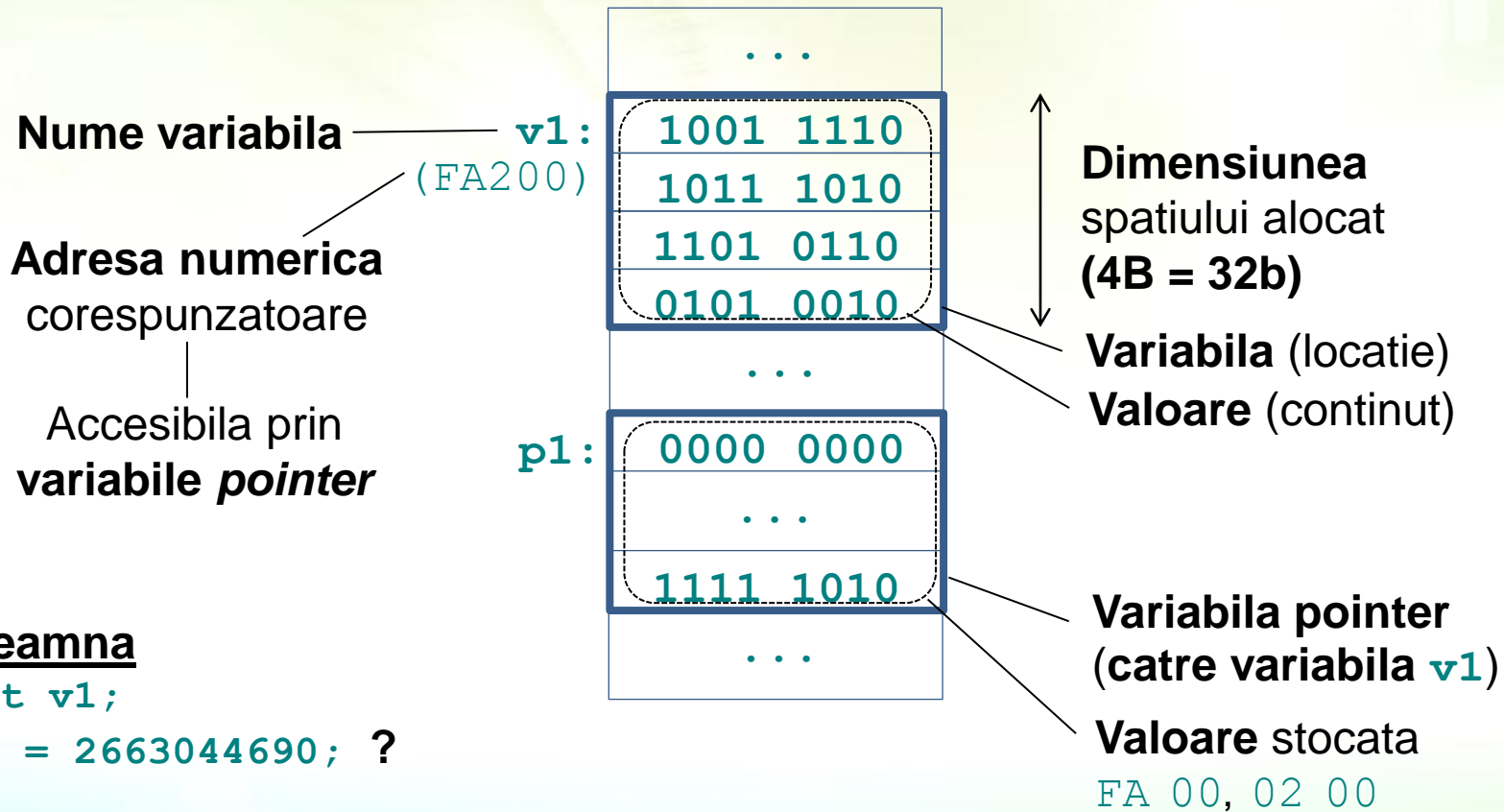

Apar abstractizari de nivel inalt cum sunt pointerii

1.2. Evolutia catre abordarea OO

Limbajele de nivel inalt (pre-OO)

Modul de reprezentare a informatiilor digitale (binare) la nivel inalt

Ce inseamna

```
int v1;
v1 = 2663044690; ?
```

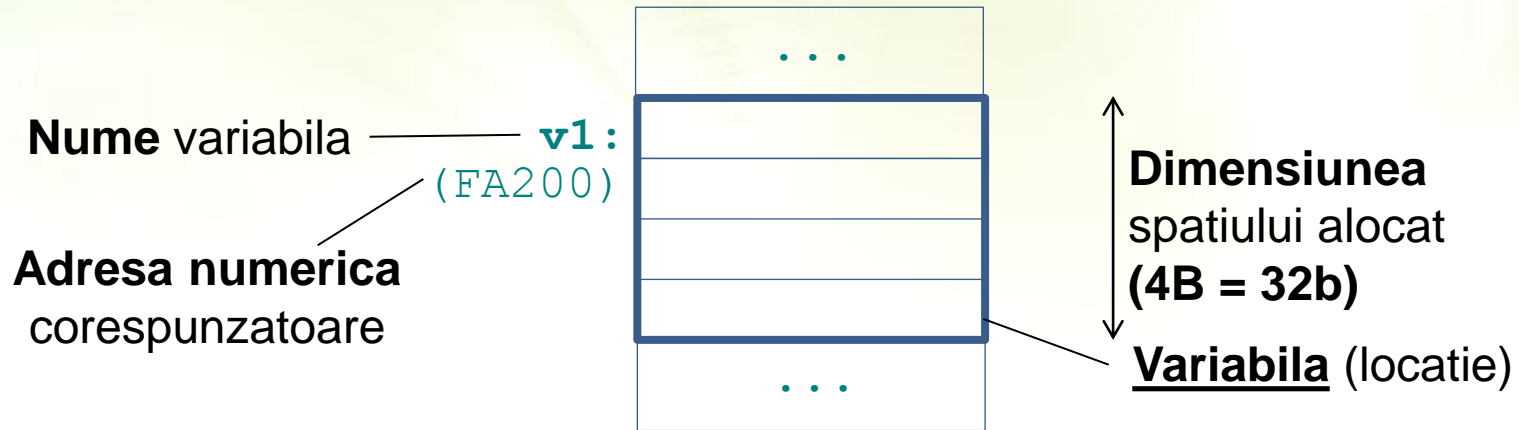
Dar

```
int *p1;
p1 = &v1; ?
```


Limbajele de nivel inalt (pre-OO)

Modul de reprezentare a informatiilor digitale (binare) la nivel inalt


```
int v1; // declara variabila v1 de tip "int"
```

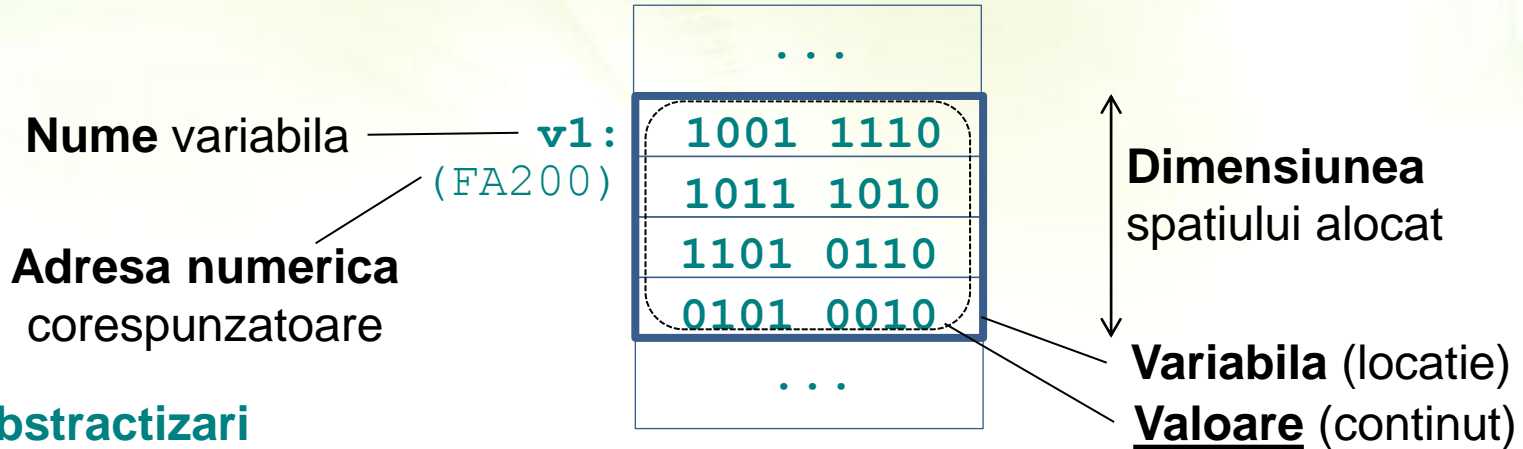
Tipul de date este

- **descriere** a unei **multimi de entitati de date asemanatoare** numite **variabile**
- care **specifica structura** variabilelor (dimensiunea spatiului alocat)
- **domeniul de definitie** al **valorilor** lor (gama valorilor, formatul lor literal)
- **conversiile** catre alte tipuri, **operatorii** asociati / permisi

1.2. Evolutia catre abordarea OO

Limbajele de nivel inalt (pre-OO)

Modul de reprezentare a informatiilor digitale (binare) la nivel inalt

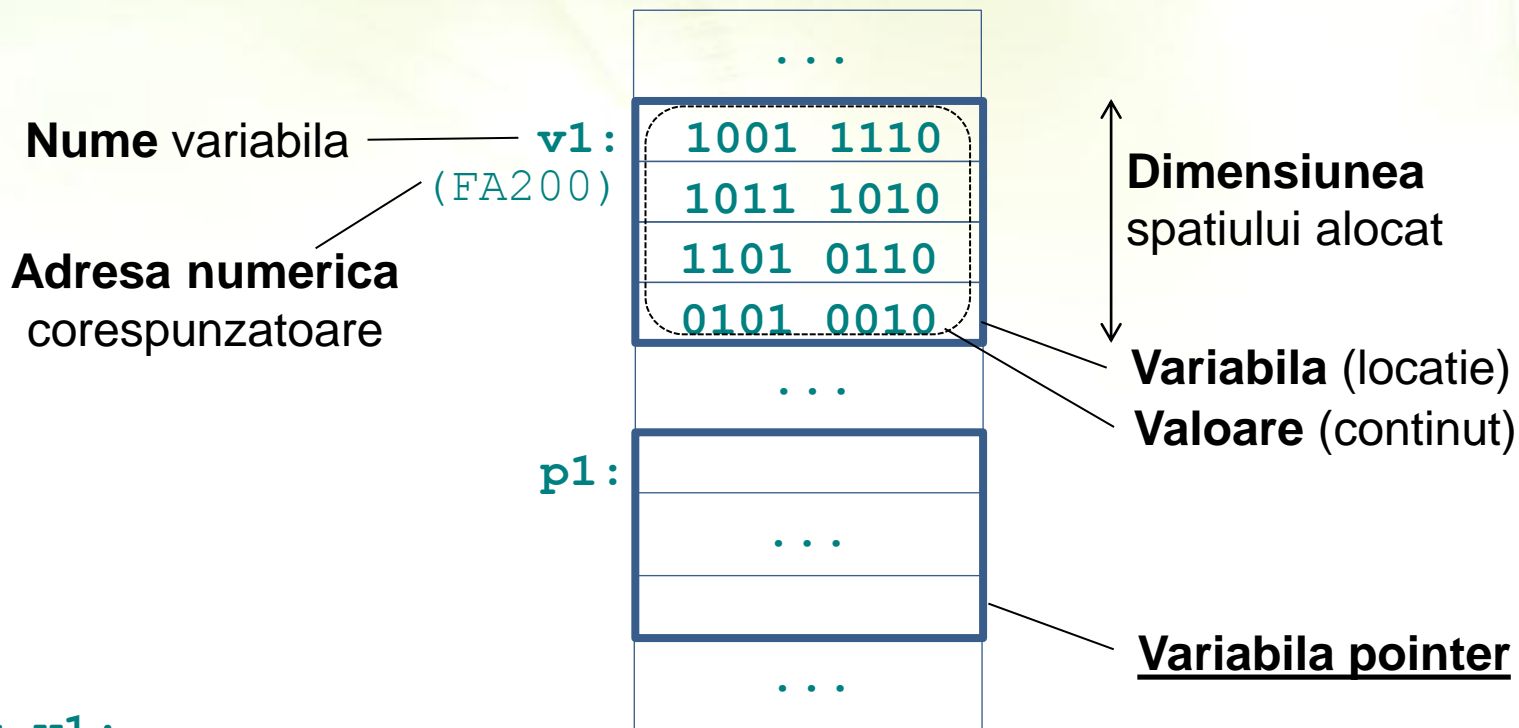
Apar abstractizari de nivel inalt cum sunt tipurile de date

```
int v1; // declara variabila v1 de tip "int"
v1 = 2663044690; // atribuie o valoare variabilei v1
```

1.2. Evolutia catre abordarea OO

Limbajele de nivel inalt (pre-OO)

Modul de reprezentare a informatiilor digitale (binare) la nivel inalt

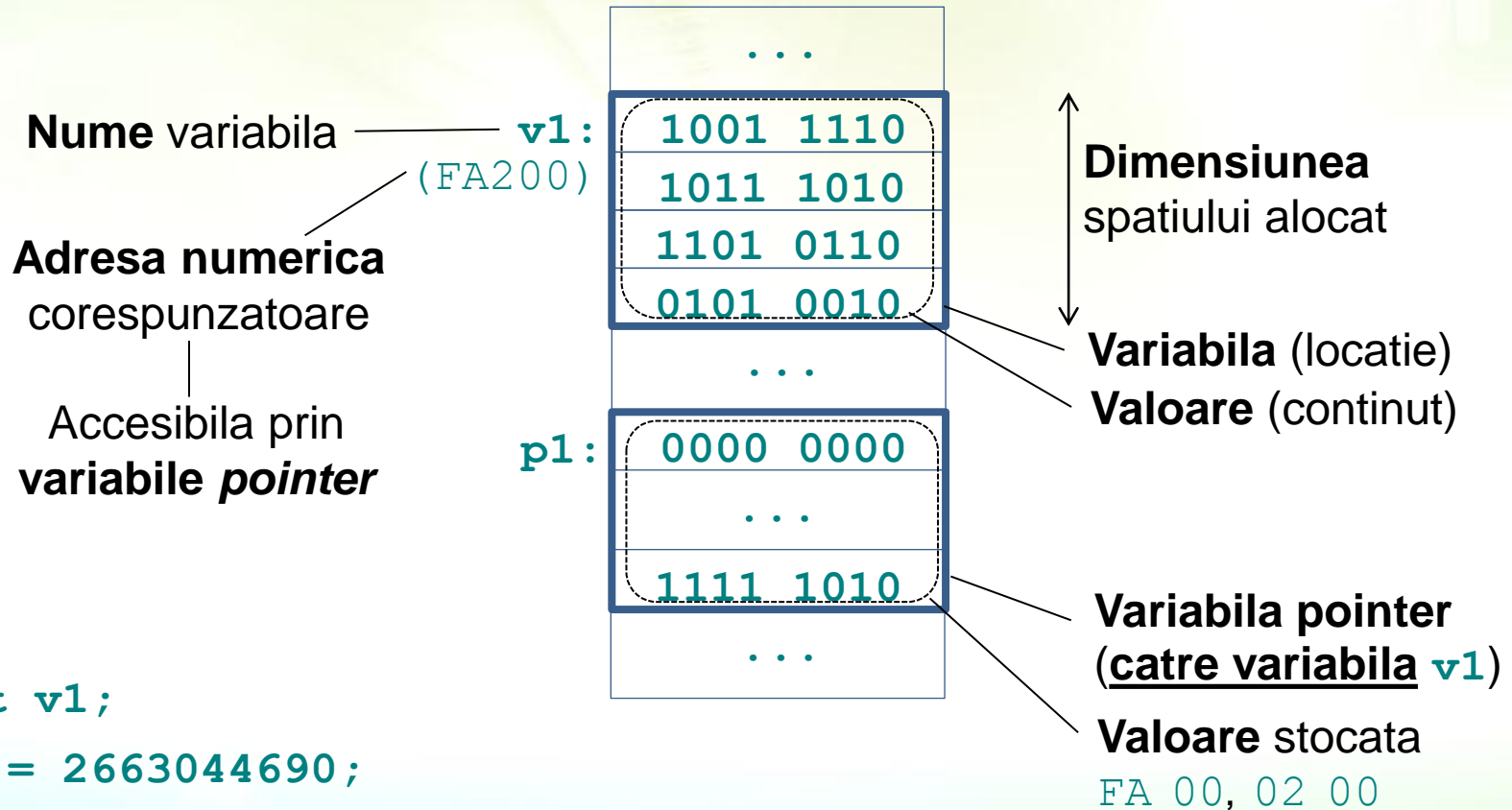


```
int v1;
v1 = 2663044690;
int *p1; // declara p1 de tip "pointer catre"
         // variabile de tip "int"
```

1.2. Evolutia catre abordarea OO

Limbajele de nivel inalt (pre-OO)

Modul de reprezentare a informatiilor digitale (binare) la nivel inalt


```
int v1;
v1 = 2663044690;
int *p1; // "pointer catre" variabile tip "int"
p1 = &v1; // atribuie variabilei p1 valoarea adresei v1
```

1.2. Evolutia catre abordarea OO

Limbajele de nivel inalt (pre-OO)

Modul de prelucrare a informatiilor digitale (binare) la nivel inalt

Exemplu de specificatie pseudocod pentru “*calculul modului sumei a doua valori*”

calculul sumei a doua valori

daca [*suma este negativa*]

negarea sumei

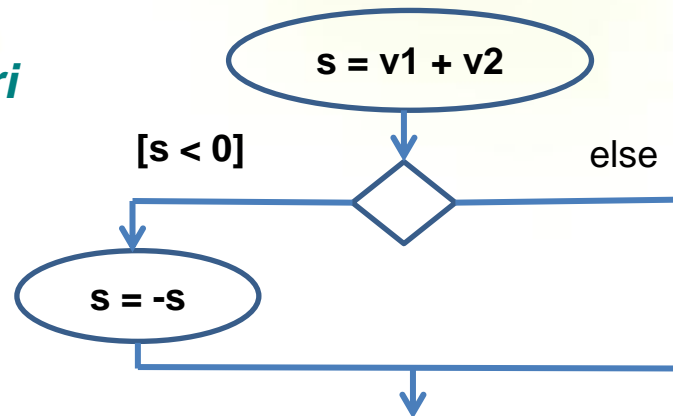

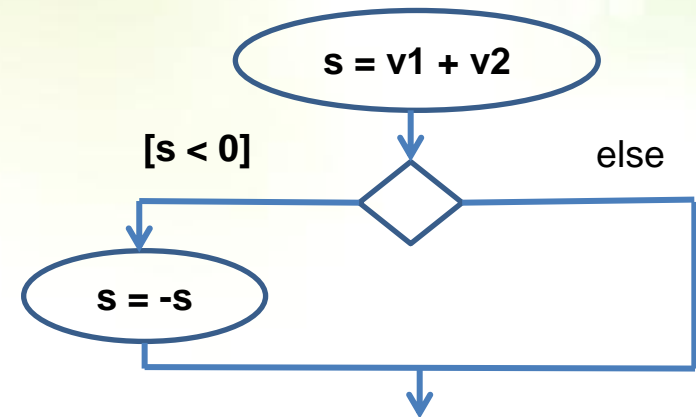
Diagrama UML
de activitati
(diagrama
de flux al
programului)
echivalenta

Cum ar putea arata o portiune de program scris in limbajul de nivel inalt C care sa realizeze sarcina specificata?

Limbajele de nivel inalt (pre-OO)

Posibila portiune de program **C** pentru “*calculul modulului sumei a doua valori*”

```
s = v1 + v2;  
if (s < 0)  
    s = -s;
```


Exista / cunoasteti si forme mai simple?

Ce sunt s, v1 si v2?

Ce lipseste din program in ceea ce le priveste?

Cum ar putea arata un program C complet?

1.2. Evolutia catre abordarea OO

Limbajele de nivel inalt (pre-OO)

Posibil program C complet pentru “*calculul modulului sumei a doua valori*”

```
#include <stdio.h>
int v1 = 3; // variabile globale
int v2 = 5;
int main(void) { // functie principala, punct intrare program
    int s; // variabila locala
    s = v1 + v2;
    if (s < 0)
        s = -s;
    printf("modulul sumei %d cu %d este %d\n", v1, v2, s);
    return 0;
}
```

Cum ar putea arata o portiune de program scris in limbajul de asamblare care sa realizeze sarcina specificata?

1.2. Evolutia catre abordarea OO

Limbajele de nivel inalt (pre-OO)

Posibila portiune de program scris in limbajul de asamblare al procesorului Intel8086 pentru “*calculul modulului sumei a doua valori*”

```
MOV AX, v1      ; copiere din memorie in registru
ADD AX, v2      ; adunare la valoarea din registru
JGE eticheta1   ; salt conditionat de [AX >= 0]
NEG AX          ; negare aritmetica (schimbare semn)
```

```
eticheta1: MOV s, AX      ; copiere din registru in memorie
```

Cat de usor sunt de inteles intuitiv mnemonicele instructiunilor?

Ce stiti despre salturile la etichete (instructiunile de tip “go to”)?

Cum este echivalata instructiunea if?

Cum ar putea arata un program care calculeaza doar suma?

Limbajele de nivel inalt (pre-OO)

Programul in limbaj de nivel inalt

- este mai intai **editat**
  - in **fisiere sursa** (ex. `equation.cpp`)
- este apoi **convertit (compilat)** in **cod masina** al **CPU** pe care va fi executat
  - si eventual “legat” cu alte coduri masina (biblioteci, alte surse, etc.)
  - rezultand in final **fisiere executabile** (de ex. `equation.exe`)
- si este in final **executat de catre CPU** prin intermediul ajutorul sistemului de executie/operare
  - devenind **proces in executie**

Orientarea spre Obiecte (OO)

- **Evolutia catre OO**
  - Modelare si **abstractizare (I)**

Modelare si abstractizare

Model (definitii)

◆ **machetă** = obiect cu **dimensiuni reduse** care **reprezintă** un **obiect real**

◆ **tipar, sablon, tip** = obiect determinat **după care se reproduc** obiecte **similare**

◆ **mostră, exemplu** = obiect întrunind **însușirile tipice** ale unei **categorii**, destinat pentru a fi **reprodus**

Modelare si abstractizare

Model (sensul informatic)

- ◆ **reprezentare simplificată** a unui proces sau a unui sistem complex, care
  - ◆ ofera o **analogie** cu procesul/sistemul complex
  - ◆ cuprinde **elementele esentiale** ale procesului/sistemului complex
- ◆ **usureaza** astfel **accesul** la **esenta** (pt. analiza, exploatare, etc.)
  - ◆ printr-o forma de **acces indirect** la procesul/sistemul complex

Modelare si abstractizare

Modelul

Un model expandeaza o portiune

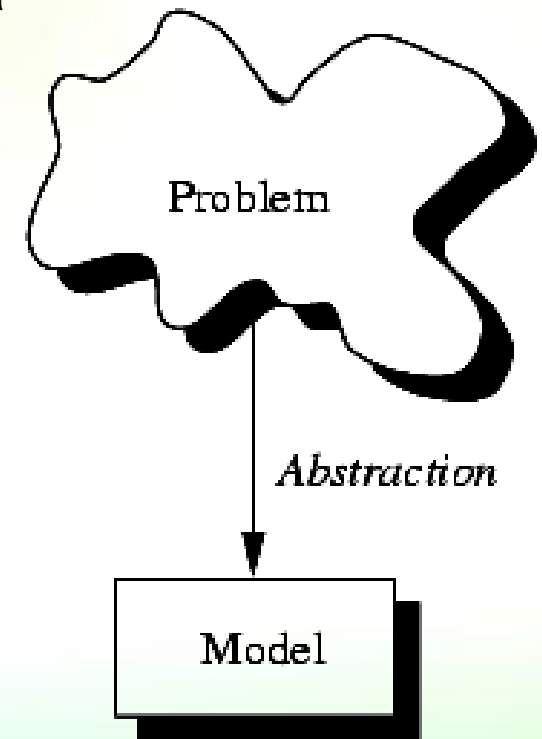

Modelare si abstractizare

Modelare

- construire de modele
- **metodă** care consta în reproducerea / **reprezentarea simplificată** a unui proces sau sistem complex
  - sub forma unui **proces/sistem similar** sau **analog**
    - care ofera **accesul la esenta** procesului/sistemului complex
    - ceea ce insemna **accesul indirect** la procesul/sistemul complex

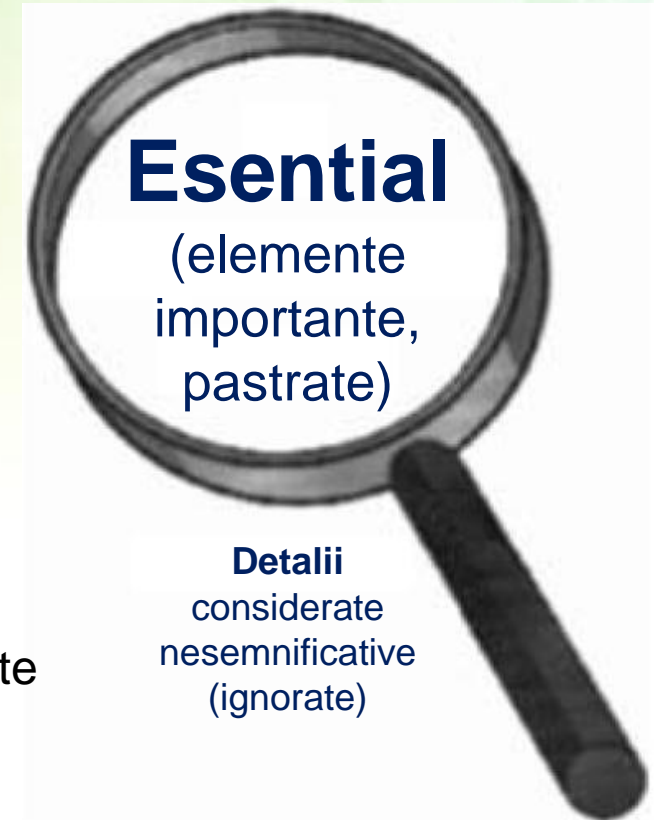
De ce constructia unui model este ilustrata ca “abstractizare”?

Modelare si abstractizare

Abstractizare (abstractie)

- operație a gândirii prin care
  - **se desprind** și **se rețin** unele elemente (caracteristici și relații) considerate **esențiale** (fundamentale, generale)
    - ale unei **entitati analizate**
    - sau **comune unei multimi de entitati**
  - si se **ignora** (vremelnic) elementele considerate **neesențiale**
- **elementele** considerate **esentiale**
  - **diferentiaza** entitatea sau multimea analizata **de alte** entitati sau multimi de entitati

1.2. Evolutia catre abordarea OO

Modelare si abstractizare

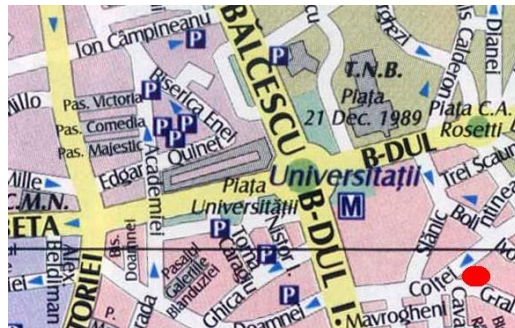
Exemplu de abstractizare (*teritoriul si harta*)

Entitate modelata

Model abstract

Teritoriul

O harta detaliata a teritoriului

Portiune din realitate, imposibil de atins in totalitate, de cuprins

Simplificare, reducere a realitatii (mai usor de gestionat si modificat)

CONCRET

Modelare si abstractizare

Exemplu de abstractizare (*teritoriul si harta*)

Entitate modelata

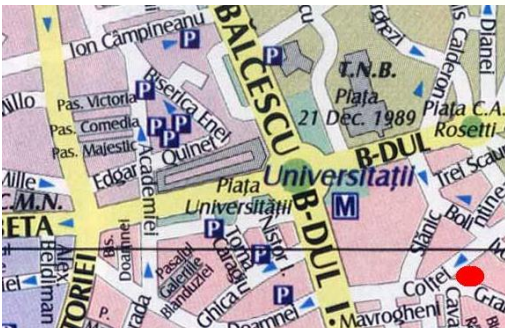
Teritoriul

Portiune din realitate, imposibil de atins in totalitate, de cuprins

Model abstract

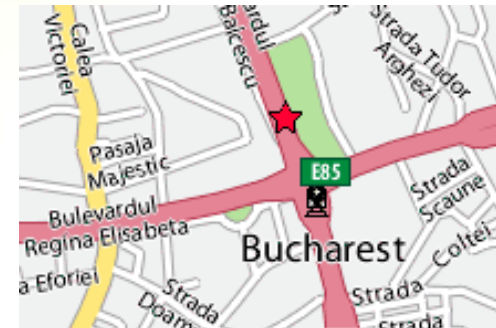
O harta detaliata a teritoriului

Simplificare, reducere a realitatii (mai usor de gestionat si modificat)

Model si mai abstract

O harta a teritoriului mai putin detaliata

Simplificare, reducere suplimentara

CONCRET
(complex)

Ierarhie de abstractizari

ABSTRACT
(simplificat)

Modelare si abstractizare

Abstractizare (abstractie)

- **importanta** in **rezolvarea problemelor** (*problem solving*) deoarece
  - le permite **celor ce rezolva** problemele sa se **concentreze** pe detaliile **esentiale**
  - in timp ce sunt **ignoreate celelalte**, avand ca efecte
    - **simplificarea problemei** si
    - **concentrarea atentiei** pe **aspectele** problemei care sunt implicate in **solutia** sa

Modelare si abstractizare

Abstractizarea

- este o **forma de management**
  - al **complexitatii**
    - deoarece are ca scop **concentrarea pe esential**
    - si ca efect implicit **simplificarea**
  - al **schimbarii**
    - deoarece poate fi folosita pentru
      - **identificarea si transformarea in element al modelului a ceea ce este stabil in timp / permanent**
      - si pentru **separarea** a ceea ce este **stabil in timp / permanent** de ceea ce este **variabil in timp / temporar**
    - ceea ce poate avea ca efect pozitiv **inlesnirea schimbarii**

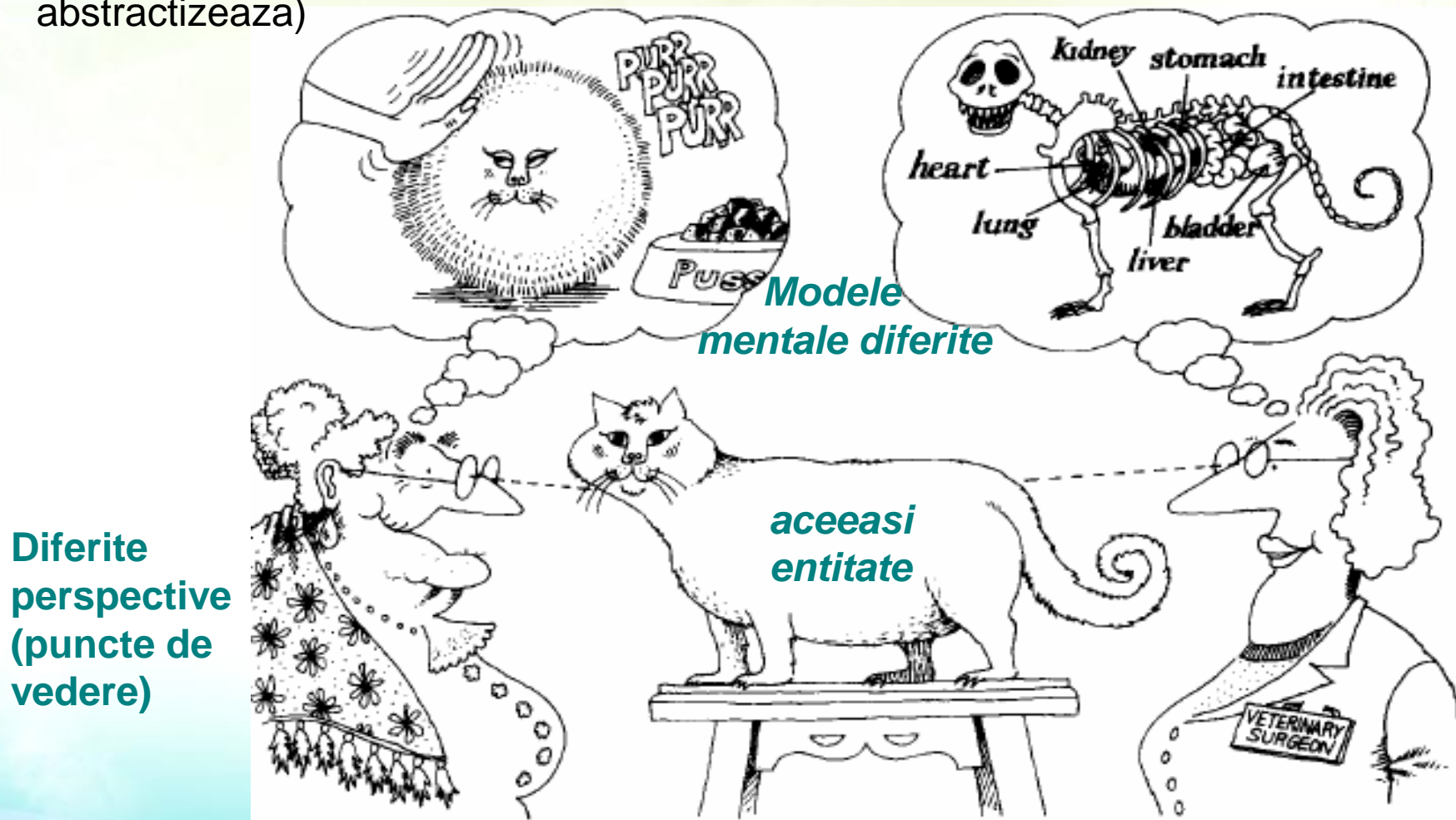
Modelare si abstractizare

Abstractizarea

- forma de **modelare** aplicabila fie unei **entitati** fie unei **multimi** de entitati
- inseamna **crearea** unui **model simplificat**
  - format din **detalii** considerate **esentiale** ale **entitatii/multimii modelate**
  - **neglijand celelalte detalii** ale entitatii/multimii modelate
- **“concentrarea pe esential”** face **abstractizarea** un **concept relativ**
  - deoarece **depinde de factorii care pot dicta** ceea **ce este esential**
    - **contextul** abstractizarii si
    - **interesul celui care abstractizeaza!**
- **“neglijarea unor detalii”** inseamna o forma de **aproximare a realitatii**

Modelare si abstractizare

Abstractizarea e relativa – depinde de **cine decide ce e esential** (persoana care abstractizeaza)

Modelare si abstractizare

Modelare vs Abstractizare

- **modelarea** insista pe
  - usurarea **accesului indirect** la procesul/sistemul tinta
    - prin crearea unui model **analog, similar**, simplificat si esential
- **abstractizarea** insista pe
  - **simplificare** prin **identificarea** si **pastrarea** elementelor considerate esential
  - si **neglijarea** detaliilor **considerate neesentiale**
    - conducand la crearea unui model **simplificat** si **esential**

Altfel spus

- **modelarea** insista pe **analogie** si **similitudine**
- **abstractizarea** insista pe **simplificare** si **esential**

Modelare si abstractizare

Exemplu de abstractizare (*masina de calcul si limbajele*)

Entitate abstractizata

Masina de calcul
condusa de
coduri masina

+
**Limbajul
masina**

Cum este abstractizata masina de calcul?

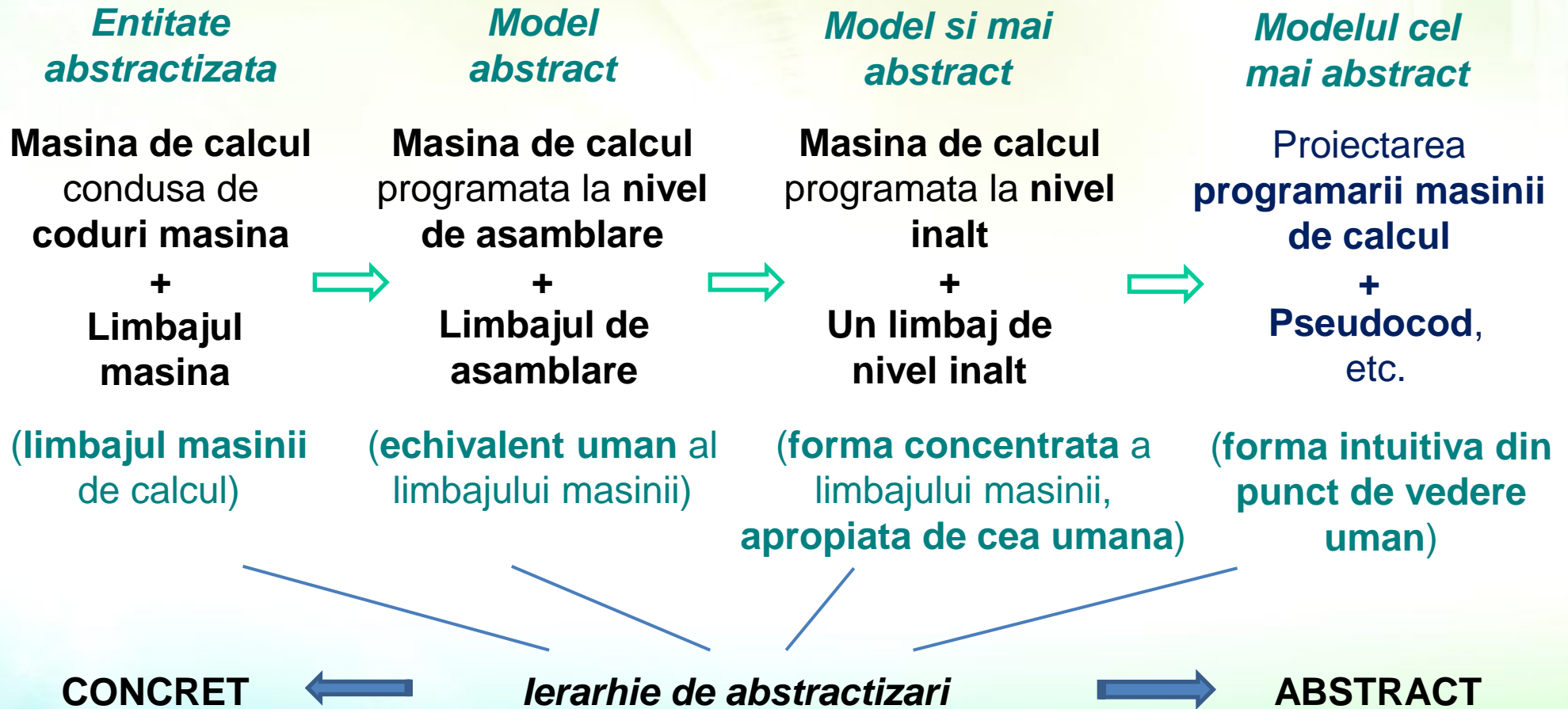
(**limbajul masinii
de calcul**)

CONCRET

1.2. Evolutia catre abordarea OO

Modelare si abstractizare

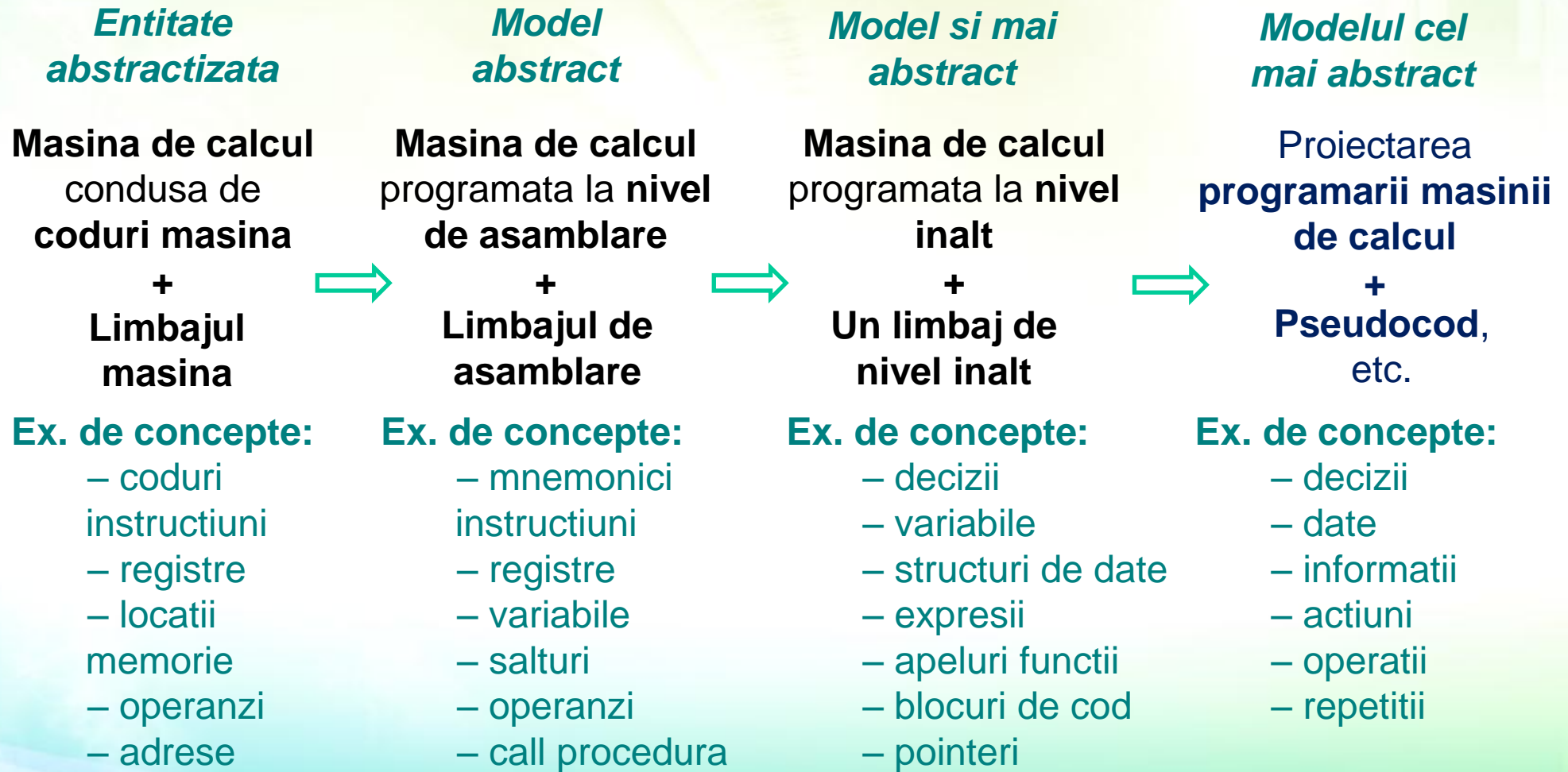
Exemplu de abstractizare (*masina de calcul si limbajele*)

Modelare si abstractizare

Exemplu de abstractizare (*masina de calcul si limbajele*)

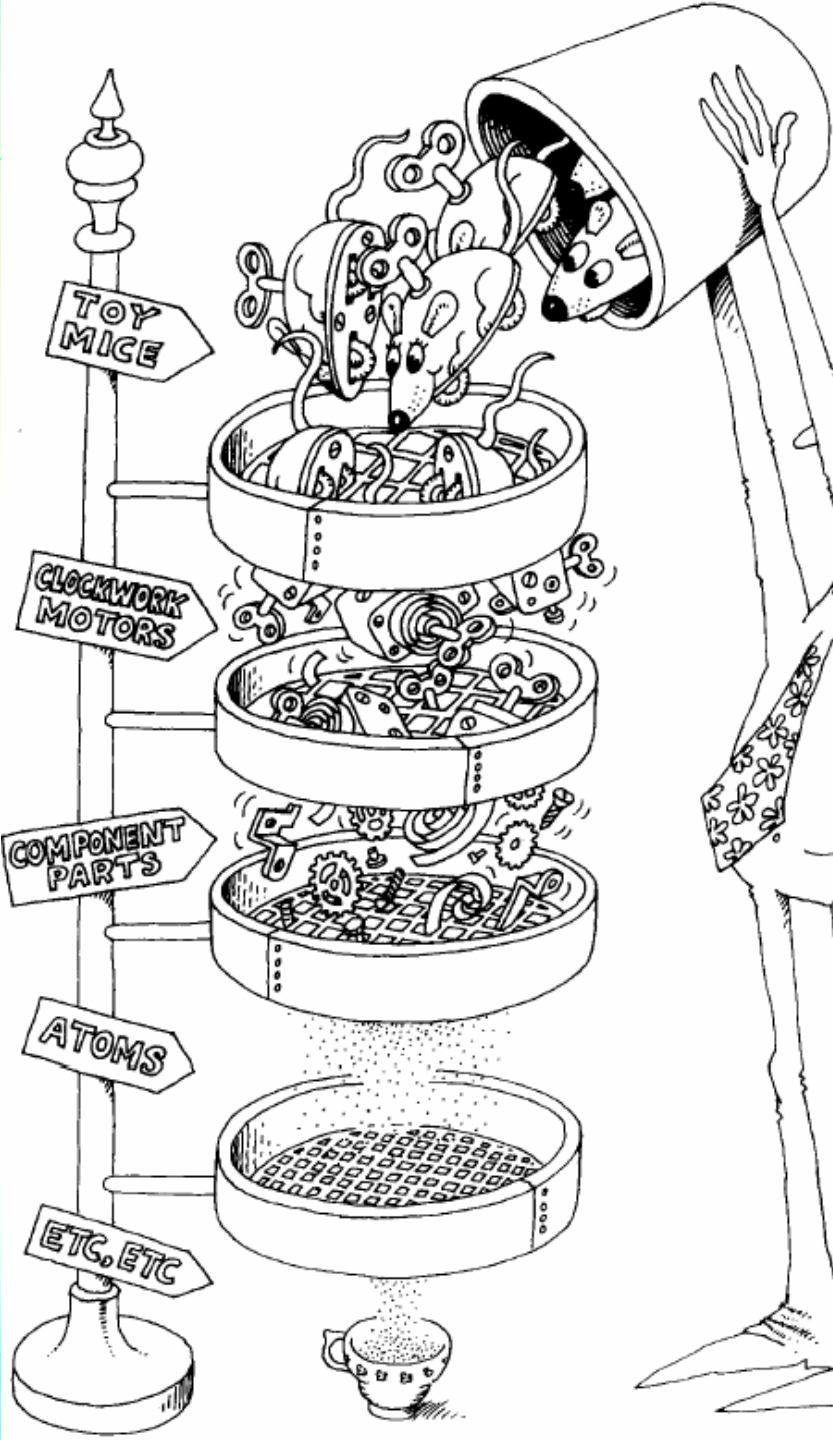

Modelare si abstractizare

Abstractizarile formeaza ierarhii

Ierarhiile de abstractizari

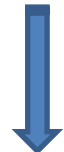
– grupeaza abstractizarile in niveluri de abstractizare (complexitate)

NIVEL INALT
(mai putine detalii,
mai abstract,
simplu)

Ierarhie de abstractizari

NIVEL REDUS
(mai multe detalii,
mai apropiat de
concret,
complex)

1.2. Evolutia catre abordarea OO

Modelare si abstractizare

Exemplu de abstractizare (*entitatile lumii reale, programele si limbajele*)

Entitate abstractizata

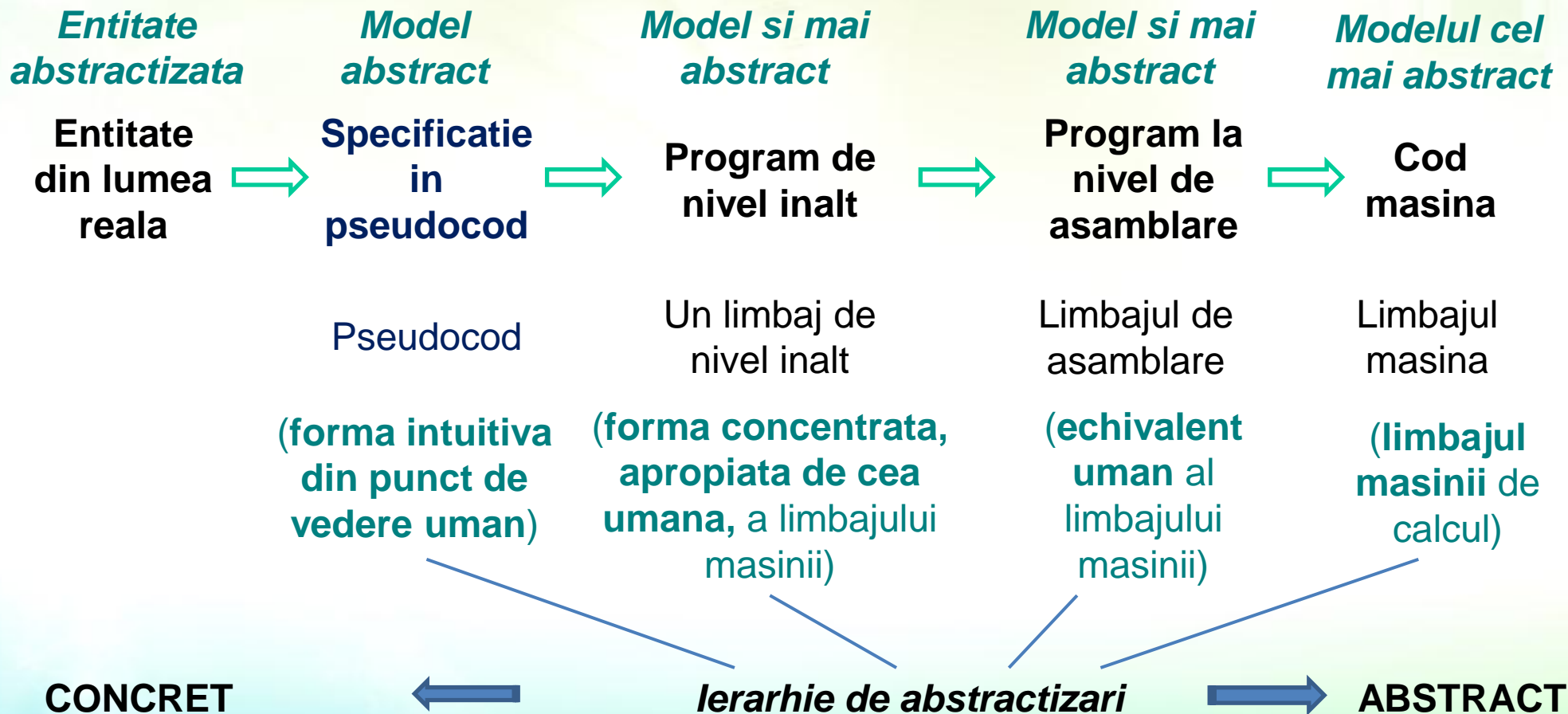
Entitate
din lumea
reala

Cum poate fi abstractizata informatic?

CONCRET

Modelare si abstractizare

Exemplu de abstractizare (*entitatile lumii reale, programele si limbajele*)

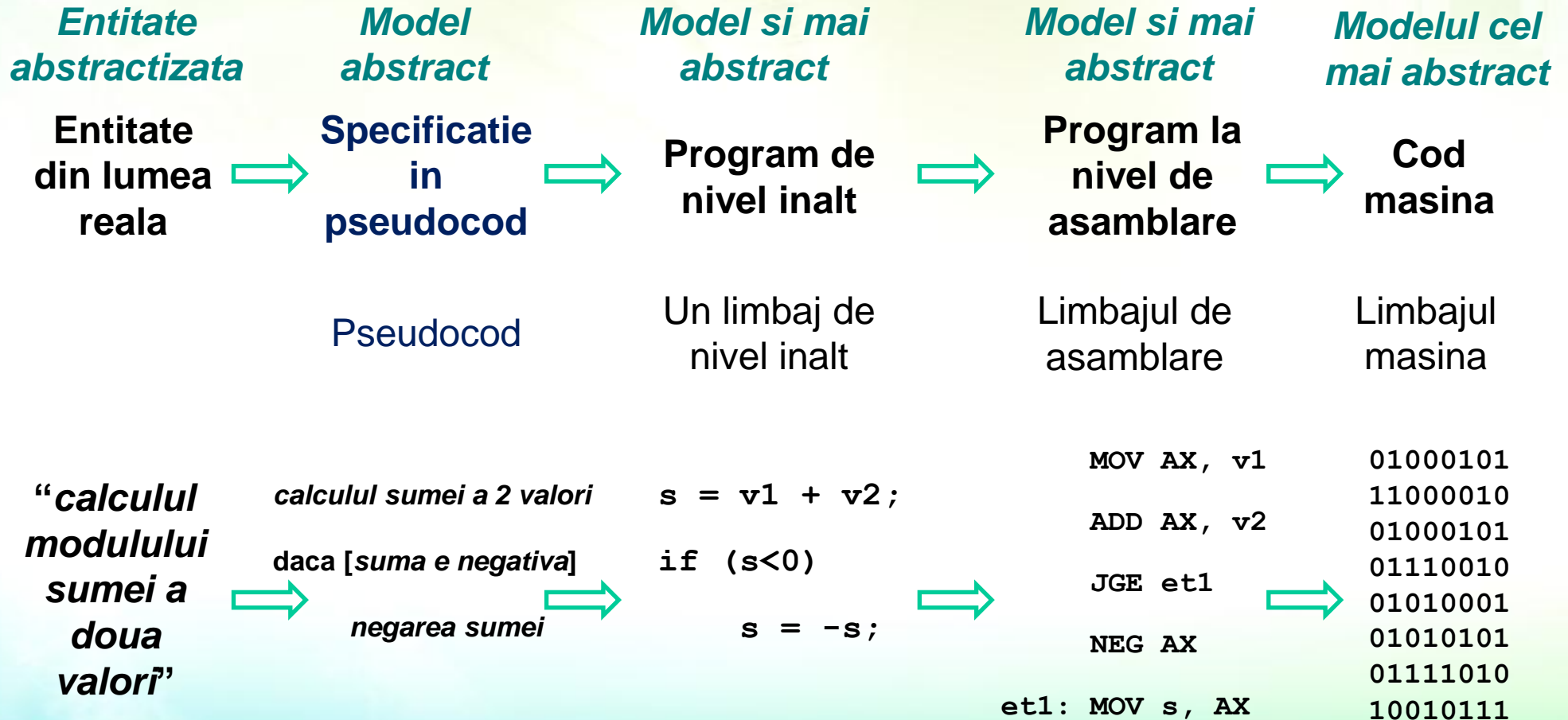

1.2. Evolutia catre abordarea OO

Modelare si abstractizare

Exemplu de abstractizare (*entitatile lumii reale, programele si limbajele*)

Modelare si abstractizare

Recapitulare a exemplelor de **abstractizare** care reflecta **relativitatea** conceptului

Limbaj de programare	Format	Controlul executiei realizat prin	Folosit in	Cat de abstract este	
				<u>pentru masina</u>	<u>pentru om</u>
cod masina	numeric binar	salturi conditionate, iteratii catre etichete	masina de calcul	deloc	extrem de mult
asamblare	alfa-numeric	salturi conditionate, iteratii simple catre etichete	programarea la nivel asamblare	destul de mult	foarte mult
procedural (nivel inalt)	alfa-numeric	decizii (simple+multiple), iteratii complexe (mai multe tipuri)	programarea la nivel inalt	mult	mult
pseudocod	textual, informal	decizii (simple+multiple), iteratii	proiectarea programelor	foarte mult	destul de putin